

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi, megyei és községi érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Erssébet-tér 9. sz. Tompa Mihály-u. 9. sz.
Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felzárolás.
Telefon-szám: 52. Telefon-szám: 52.

Felülső szerkesztő:
GÁL ISTVÁN.

Kiadó lapfőigazgató:
RÁBELY KÁROLY.

Az előfizetés díja:
Éves díj: 12 korona. — Féléves: 6 korona.
Egyes szám ára: 24 fillér.
A hirdetés díja:
Bármiféle adományok nyugtázása soronként: 30 fillér.
Hivatalos hirdetések soronként: 75 fillér.
Legkisebb hirdetés térfogata: 5 korona.
Nyilttér sora: 1 korona.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.
A kiadóhivatal hirdetését és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A temetőben,

ahová azelőtt csak egy-két gyászfátyolos asszonyi alak lépdelt, ahol csak elkeseredett szerelmesek bolyongtak vagy a Halált kívánó szomorú szemű emberek akasztották fel magukat, megélenkült az élet.

Majd' mindennap gyászos gyülekezetek tapossák az őszi hidegtől megdermedt fűszálakat és pompás vagy egyszerűen fekete gyászkeszi gördül feléje és viszi a hideggé fagyott emberi testeket, amelyek számára csak egy keskeny földgödröt jelölt ki az emberi szokás.

És a halottak közelgő ünnepén mennyivel több sir kap virágot, mint eddig, a kaczerán hűvös ősznek talán valamenyny virága kevés lesz, ahhoz, hogy minden temetői skatulya tetejére jusson egy mindenszenteki koszorú!

Arat a Halál, hullnak az emberek mint a tánczó lomb, ha egy szeptemberi éjszaka meglátogatja a földet az ősznek első lehelete.

És a pusztulásnak ez a szomorú rendje megdöbbenetette azokat, akik még élnek, fénytelenebbek lettek a szemek, idegesebben vernek a szívek és hányszor több sóhajt lök ki magából az emberi lélek, mint máskor ilyenkor!

A temetőbe járnak és a temetőtől fáznak az emberek, s amíg egy buta, ismeretlen kór lázzal lepi el a véreket és torkon szorítja a fiatal és öreg életet egyaránt, addig mérhetetlen szomorúság szakad reánk és nem tudjuk mi jobb: meghalni ma — vagy élni tovább?!

Hiszen úgy keverednek az életünk és sorsunk szeszélyes kártyái, hogy nem sokára nemcsak a Halál cifra kertjei lesznek temetők, de temető lesz minden talpalatnyi föld, amely hozzáértő Magyarországhoz egy csendes, letargikus, könnyeket facsaró temető lesz az egész világ!

Talán sohasem volt ily komor és mélysegesen fekete a halottak szomorú ünnepnapja!

Talán sohasem kívántuk ennyire a feltámadást, az új életet, amely régi romokon jön ugyan, de fényes csóvával világítja be a jövő éjét!

Jaj de ránk férne ez a feltámadás.

minaji BORNEMISZA LÁSZLÓ.

— 1840—1918. —

A gömöri földnek egy szépen nőtt, magasba fejlődött fája tört ketté, pusztult el. A gömöri közéletnek egy régi, erős talpazatu oszlopát ragadta ki közülünk az életnek véget szabó Halál és minaji Bornemisza Lászlót, a tekintélyt, emberi és közéleti értéket jelentő öreg urat kedden délelőtti gyászra hangolt sötétlő menet kísérte ki a rimaszombati temető kopaszodó fűközzé.

Nemesak egy emberrel lett kevesebb Gömörben, de egy darab régi életet is, egy utólsót lobbanó szépséges korszakot földeltek el a nedves rögökkel s az ember a belénk nevelt és bennünk éledő hit szerint fel fog támadni, de egy eltemetett korszaknak csak történelme és emléke van, életet nem ad neki a világ folyását megszabó végzet.

Meghalt Bornemisza László is és sorra öregednek s az öregséggel pusztulnak azok, akik nemrégén még forgalmak és irányító emberekként éltek e vármegyében, még egy pár temetésnél leszünk szomorúak és megdöbben szivűek s azután vége egy korszaknak, amelyről mondhatnak éles kritikát a modernség cifraságaiban tetszelgő szociológusok, de amely mégis szép volt, nagy volt és tényes volt, mert a magyarság és a puritán tisztesség élt benne világító napként.

Meghalt Bornemisza László és a papi ornátus szárnyai alól kiröppent magvas szavak s a vármegycháza első emberének melegen szárnyaló mondatai megrajzolták életét és a vármegyét ért gyász nagyságát és komolyságát. A mi tollunk semmit sem adhat ehhez. Bornemisza László az életével, az alkotásaival és a szerepléseivel értéket adott önmagának, amely értéket felesleges a mindennapi életet rovó szürke tollal felmagasztalni. Az becsülést, halhatatlanságot szerez úgy is magának!

*
Bornemisza László élete.

Bornemisza László 1840-ben Rimatamásfalván született. A középiskola elvégzése után a mérnöki pályára készült s a bécsi műegyetemnek volt szorgalmas hallgatója. Vágyai azonban más térre terelték életét s a matematikát,

amelyben is kiváló tehetségnek bisonyult, a Corpus Jurissal cserélte fel és a jogi pályát tűzte életcéllé. A sárospataki református jogakadémián szerezte meg kiváló és széleskörű jogi ismereteit s onnan hazatért mint diplomás jogász Gömörbe s rövid idő alatt feltűnt tehetségével. A képzett, ismeretekkel és eredeti tehetséggel rendelkező fiatalembert az alkotmány napjának újra keltével 1867. április hó 27-én tartott első tisztújító közgyűlésén választotta meg Gömör- és Kishont vármegye közönsége aljegyzőnek s a régi vármegyei törvényszékhez lett beosztva, hol különösen az albéri ügyekben kifejtett munkásságával és éles ítélőképességével tünt ki. Édesatyjának: Bornemisza Sámuelnek, aki járási főszolgabíró volt, 1869-ben bekövetkezett halála után — a vármegye közönségének és felebbvalóinak sajnálatára — lemondott hivataláról és a gazdátlanul maradt ősi birtok kezelését vette át. A falusi élet azonban nem konvenált a szellemi ismereteit fejleszteni s a közéletben résztvenni kívánó embernek s 1878. elején ismét a vármegye szolgálatába lépett, mint vármegyei első aljegyző. Ezután gyors és szép karriert futott be. 1882-ben már tb. főjegyző lett és alispáni kandidátusként kezdett szerepelni. Az 1886. év márczius hó 29-én tartott közgyűlésen négy jelölt közül nagy küzdelem árán alispánná választották. Ettől az időtől kezdve minden tisztújítás alkalmával egyhangulag lett újra, meg újra nagy lelkesedéssel alispánná választva s ez beszédes jele a vármegye osztatlan bizalmának és népszerűségének. Csak egy év választotta el attól, hogy 25 éves alispánágának évfordulóját ünnepelje, mikor 1910. év márczius 1-én főispánná lett kinevezve. Ezt a kinevezést a megyebeli politikai pártok különbség nélkül örömmel fogadták. 1913. év június 25-ig volt e megye főispánja s akkor há szolgálatára elismerése mellett saját kérelmére felmentette őt diszes állásától a királyi kegy. Ezen időtől kezdve magas kora és gyöngékedése miatt csak ritkán vett részt a vármegyei és közéletben. Közigazgatási pályafutása alatt fejlesztette és emelte a vármegyei közigazgatás színvonalát úgy egyházi és kulturális, valamint társadalmi téren kivette részét a munkából. — A király 1904-ben a vaskoronarenddel tüntette ki, majd 1908-ban még alispánága alatt udvari tanácsos lett. A bolgár király 1909-ben a bolgár polgári érdemrend középkeresztjé adományozta neki s a főispáni állásától való megvállaláskor a Szent István-rend kiskeresztjével lett kitüntetve. Több megyebeli városnak diszpolgára volt, a gömöri ref. egyházmegye 1905-ben világi gondnokává választotta, majd örökös tiszteletbeli gondnok lett. Számos alkotásai közül különösen kiemelendők: a vármegyei közokmány és székhatár, az egy. prot. főgimnázium felépítése, a Tompa szobor felállítása s a vármegyei mu-

zeum létesítése. Nagy érdemei vannak a vármegyei utak kiépítésében is.

Betegsége és halála.

Előrehaladott kora és gyengélkedése már régebben a legnagyobb kiméletet parancsolta Bornemisza Lászlónak, aki nyugodt, csendes életét köztisztelőt mellett élte Rimaszombatban. A halálát okozó betegsége pár héttel ezelőtt vette elő s a hó 19-én este 7 órakor egyetlen leányának és László nevű unokájának jelenlétében csendesen bevégezte életét.

Temetése.

A halál híre osztatlan és impozáns részvétet váltott ki. — A vármegyházra, közkórházra, város házra, kaszinóra s több középületre fekete zászlót tűztek ki s a gyászoló család a következő gyászjelentést küldte szét:

Martonházi Marton Jánosné sz. minaji Bornemisza Anna, férjével martonházi Marton Jánossal s fiaival János és Lászlóval, valamint az összes rokonság nevében is fájdalomtól megtört szívvel jelenti, a legjobb apa, após, nagypapa és rokon minaji Bornemisza László Gömör és Kishont vármegye volt alispánja, illetve nyug. főispánja, m. kir. udvari tanácsos, a Szent István-rend kiskeresztjének, a vaskorona-rend III. osztályának, a bolgár polgári érdemrend középkeresztjének stb. tulajdonosa, Gömör és Kishont vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, a gömöri ref. egyházmegye örökös tiszteletbeli gondnoka, a rimaszombati ref. egyháztanács tagja, a gömöri múzeum-egyesület elnöke, Rimaszombat és Nagyrőce rend. tanácsos városok díszpolgárának stb. stb. t. évi október hó 19-ik napjának délután 7 órakor munkás és közhasznú életének 79-ik évében rövid szenvedés után tüdőbetét csendesen elhunytát. — A megboldogult hült tetemét f. évi október hó 22-én délelőtt 11 órakor fogjuk a vármegyei székházból a református egyház szertartása szerint a rimaszombati családi sírkertben örök nyugalomra elhelyezni. — „Áldott legyen emléke.” Rimaszombat, 1918. október hó 19-én.

A hült vasárnap délután a holtass házból átvitték a vármegyháza dísztermébe, ahol komoran pompás ravatalt állítottak fel. Az elhunytnak a nagyteremben levő képét gyászfátyollal borították le s a koszorúk tömege vette körül a fekete érzékörsőt, melyben díszmagyar ruhában feküdt a nagy halott. A temetési szertartás a megyeháza nagytermében folyt le s az méltó volt az elhunyt tekintélyéhez és nevéhez. Kedden délelőtt fél tizenegy órakor vette kezdetét a gyászszertartás. A ravatal körül a gyászoló család tagjai foglaltak helyet, a terem felső részében elhelyezett s feketével bevont közgyűlési asztalnál Putnoky Móricz főispánnal és dr. Fernet Gyula alispánnal az élükön a megyei központi tisztviselők ültek. A temetés résztvevői színlükt megfőtötték a nagytermet s a különféle hivatalok és intézmények küldöttségein kívül több megyebeli notabilitás vett részt.

A dalárda gyászéneke után Czinke István ref. lelkész mondott klasszikus szépségű s a mai történelmi idők komolyságával teljes beszédet és költői imát, mely után a dalárda komor gyászdala csendült ismét fel. Ezután dr. Fernet Gyula alispán állott fel és a következő remek és friss lendületű szavakban bucsuzott az elhunyttól:

Mélyen tisztelt gyászoló közönség!

E helyről szólalok fel, hol az elhunyt egy emberöltőn át irányította és vezette a vármegye közintézményeit és közügyeit s ha gyöngye a szavam annak nemcsak csekélységem, de a nagynevű elődöm iránti hálás kegyeletem s elfogultságom az oka.

A kegyelet, a mély fájdalom és bánat, a gyöngéd szeretet nehéz fekete gyászpompával terítette le a ravatalt, pedig Gömör és Kishont vármegye sárga-piros czimeres színeivel is le kellett volna azt borítanunk, mert nem csak az igaz ember, de a vármegye nemes szívű nagyjának kihült tetemei nyugosznak itt e gyászos koporsóban.

Mi, akik körülálljuk e mozdulatlan kihült tetemet, borítjuk be fejünket sűrű, sötét, nehéz fekete gyászfátyollal! Mert vármegyénk közéletének egy emberöltőn — több mint egy félszázadon — át hűséges nemes munkás fiát, a 24 éven át volt híres neves alispánját, majd főispánját veszítettük el minaji Bornemisza László fájdalmas, gyászos elhunytával.

Mi pedig vármegyei tisztviselők szerető nevelő, oktató mesterünket veszítettük el, aki nem rideg, merev, hideg hivatalnokunk, de mindenkor igaz atyai jóbarátunk volt. S perog az arcunkról a könny és sirva sirajuk őt, mert nincsen a mi bánatunkra enyhülés, nincs ami fájdalomunkra balzsam Gileadban!

Mint a kemény sziklafalból felbugyogó hős, kristály tiszta forrás volt az egész élete folyása, mely mindenkor a béke, az egyetértés, tisztaság és becsület s a törvény tisztelet hímes mezején futott végig s melynek medrét és útját a közszeretet és a közbizalom virágai jelölték meg.

Egész közéleti pályáján megnyugszik a szem; megpihen a lélek. Változatlanul ezért becsültük és szerettük hosszú közéleti pályáján és változatlanul megbecsültük és szerettük nyugalomba vonultával is. Becsültük és szerettük, mert a közélet nagy értékeit soha sem váltotta fel az öns érdek s az egyéni érvényesülés aprópénzére s ezért maradt változatlanul a közélet nagy értékű tényezője nyugalomba vonultával is.

A természet kemény törvényeit mindenkor bölcs elmével megértve munka és kartársai s legfőbbképpen tanítványai, tisztársai haladásának és fejlődésének mindenkor szívéből csak örülni tudott.

A haladós és fejlődős kor intő szavát még hajlott agykorában is megértve, éles biztos szeme, gyors elméje, itélő képessége, mint egy fényerős reflector világított és hatolt be a homályos és szövevényes kérdések mélyébe s a tanácskozások és vitatkozások során, mint az élő víz eleven ereje ösztönszerűleg is a legnagyobb mélységeket kereste s a gyakorlott buvár képességével a kérdések mélyébe leszállva mindenkor a legdrágább, a legértékesebb kincseket az abszolút igazság nemes gyöngyét hozta felszínre s osztotta pazar kézzel.

A gazdag és szegény, az erős és elhagyott könnye ezért omlik most egyformán öszsze ravatalánál.

Mélyen tisztelt gyászoló közönség! Ez a gyászfátyollal letakart kép az elhunyt képmása csak hallgat, csak hallgat és mosolyog! Mert mintha a gyászravatal, e mozdulatlan kihült tetemek felett egy csodás diadalmas új élet ébredne fel! Mintha e kedves vármegyháza — büszkesége — e nagyteremben vezetése alatt megtartott száz és száz közgyűlés halk moraja, az általa fejlesztett közkórház betegeinek halk imájával harmónikus gyászdallal olvadna össze! Mintha a szíve melegével megteremtett Tompa szobor feje fölött egy csodás derengő kékes fény gyulladna ki, s a szobor tagjai életre kelve végső bucsúcsókot intene ide! Mintha a Fehér Kereszt ezer gyermekének vidám arcát a könnypergető boru lepné meg.

Ami szíveinkben pedig, midőn beszédes szája örökre elméult és e helyről örökbucsút mondunk neki, a fájdalmas bánat tüze ég s kiszáradt ajkunk szava csendül.

„Nyugodjék békével!”

A gyászbeszéd után megyei tisztviselők vitték le a koporsót a megyeháza elé s elhelyezték a négylovas gyászkocsin. A kocsin előtt egy várm. hajdu az elhunyt rendjeleit vitte fekete bársony párnán s a lovak mellett két festői szépségű öltözetbe bújtatott megyei hajdu lépdelt kivont karddal. A kocsin után a gyászoló család, majd a megyei tisztviselők következtek s azután a résztvevő nagyszámu közönség.

A koporsót az elhunyt felesége sirja mellett ásott sírban helyezték el Simon Mihály ref. lelkész magvas és szépen kidolgozott beszéde és imája után.

A koporsót sok koszorú borította.

A gyászoló családot részvétnyilvánításokkal tömegesen keresték fel s hétfőn délelőtt tisztelt Marton Jánosné előtt a vármegye tisztikara az alispán vezetésével s fejezte ki őszinte részvétét. Meleghanga részvétiratot küldött a Gömörmegyei Fehér-Kereszt Egyesület elnöksége is.

Rendkívüli megyegyűlés.

Rimaszombat, 1918. október 25.

A világháború méhéből kiszakadt evolúció, a magyar föld lépkörébe belekerült forrongás láza tüzelt a pénteki megyegyűlés hangulatán. A vármegye régi, patinás pilléire a dühöngő új élet telepedett rá s a Szent-Ivány József politikai indítványa a gömöri magyar lelkét, a demokratikus haladást szívből üdvözlő lelkek megnyilatkozását váltotta ki. A vármegyei

nemzetiségi hangulat gyönyörű és lélekemelő megnyilatkozását adta Banczik Sámuel rimakokovi ev. lelkész és forró tapszuhatag pattant ki a feszült levegőből.

A pénteki megyegyűlés politikai és történelmi súlylyal bírt s a tárgysorozat többi pontjait csak kevesen hallgatták végig.

A közgyűlésről következő tudósításunk ad számot:

A megyebizottsági tagok élénk részvétele mellett folyt le pénteken délelőtt a pozsonyi ismert átirat tárgyában összehívott rendkívüli megyegyűlés.

Putnoky főispán az ülés megnyitása után kegyeletesen parentálta el Bornemisza Lászlót s indítványára ez elhunyt érdemeinek jegyzőkönyvi megörökítését és a gyászoló családhoz részvétirat küldését határozta el a vármegye.

Ezután a változott viszonyok folytán Pozsony vármegye átirata felett napirendre tért a törvényhatóság s ehelyett Szent-Ivány József biz. tagnak következő határozati javaslatát vette tárgyalás alá:

„Gömör és Kishontvármegye közönsége a történelmi átalakulások előtt az országgyűlés elé terjeszti a következő határozatát:

1. Követeli a magyar ezredék azonnali hazarendelését az ország védelmére és az idegen csapatoknak az ország területéről való eltávolítását. (Zajos éljenzés.)

2. A béke lehetőleg azonnali megkötését, a magyar állam felbonthatatlan egysége és területi épsége teljes fenntartásával.

3. Az összes államfentartó tényezők bevonásával a teljes állami függetlenség azonnali kimondását, önálló külügyminisztert és képviselést, önálló hadsereget, teljes gazdasági függetlenséget.

4. A demokratikus eszmék mielőbbi megvalósítását, az általános választó jogot; az egyesleges oszthatlan magyar állam keretében a nem magyar ajku testvérek nyelvi szabadságát és egyenjogúságát, demokratikus birtokpolitikát és az egyéni szabadság megóvásával minden elnyomást célzó hatalmi törekvés megállítását, a jogrend és jogbiztonság feltétlen uralmát.”

A határozati javaslat tárgyalása előtt a főispán beszélt a bolgár fegyverletétel által bekövetkezett békeakciónról s az országban fellépett nemzetiségi mozgalmakról. Önállóságunkat és függetlenségünket akarjuk kivívni — mondotta a főispán — s a magyar állam demokratizálását és minden osztályának békés elhelyezkedését biztosítani.

Szent-Ivány József határozati javaslatát lendületes és gyújtó beszéddel indokolta. Véres tragédiák vége felé közeledünk — mondotta. Mindenkinek kötelessége előmozdítani a békét és követelni azt. Lehet e ma más gondolat, mint hogy békét akarunk?! Mindent megtecsünk, csak békét adjanak! Területi integritásunkat utolsó csepp vérünkig védelmezzük. A népek részére szabadságot kell teremteni. Minden belső harcot elminálni kell s a gazdasági csőd következtében lábra kell állítani a kis existenciáikat. Meg akarunk szabadulni szerencsétlenségünkől: Ausztriától, (viharos éljenzés) mely politikailag elnyomott, gazdaságilag kiszákmányolt. Ma az egyedüli cél a feltétlen demokratikus Magyarország létesítése. Kéri határozati javaslatának elfogadását. (Helyeslés.)

Banczik Sámuel biz. tag. állott fel szólásra. Mind tót anyanyelvű egyház lelkésze s mint tót anyanyelvű egyén a magyar haza édes gyermekének vallja magát. (Zajos taps, éljenzés.) Tót nyelvű népe undorodik a cseh aspirációktól. (Eljenzés.) A haza szétdarabolása anyagi korrupciónak lenne. Apáink együtt éltek, együtt haltak a magyarral. Öreg ember, de boldognak érezné magát, ha megérhetné azt az időt: „legyen úgy, mint régen volt, éljen békén a magyarral, mind a német, mind az oláh, mind a tót.” (Zajos éljenzés.)

Kubinyi Géza beszélt ezután. 35 éves politikai harcban sok sebet kapott és sok sebet adott. Nemcsak a politikai fegyvert teszi le ez alkalommal, de kijelenti, hogy bár fájnak a kapott sebek, elfelejti és megbocsátja őket s mindenkitől, akit sértett vagy bántott, itt bocsánatot kér. Mert nehéz napokat élünk át s egy táborban meg kell mentenünk a nemzet becsü-

letét. A harcstéren elbukhat a nemzet, de lesz feltámadása. Az eljövendő kormánynak első kötelessége leendő a bécsület korlátain belül békét kötni s a magyar csapatokat hazahozni. (Éljenzés.) Indítványozza, hogy Banczik beszédét magyar és tót nyelven nyomassa ki a törvényhatóság és ossza szét a tót anyanyelvű lakosság között s hívja fel az országgyűlési képviselőinket, hogy a tót lakosságnak népgyűlések tartása útján adjanak alkalmat a hasonló szellemű megnyilatkozásokra.

Dr. Törköly József lelkes szavai következtek ezután. A hazaszeretet lángoló érzése apellál s az ország területi integritásának megvédését kívánja. A nemzetiségekkel szemben a testvéries emberszeretet érzését kell gyakorolnunk. Elfogadja a határozati javaslatot.

Ezután a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel elfogadta úgy a Szent Ivány József határozati javaslatát, mint Kubinyi indítványát.

A tárgysorozat további során felhatalmazta a közgyűlés az alispánt, hogy a törvényhatósági utakon levő műtárgyak kiépítésére szükséges egy millió korona kölcsönt a legelőnyösebb ajánlatot tevő Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági Banktól felvehesse. A nevezett bank a fővárosi intézetek 5,25%-os amunitási százalékaival és 975 árfolyammal szemben 5,17%-os amunitás és 96 árfolyam mellett számolja el a kölcsönt. Ezután a vármegyei alkalmazottak, valamint azok özvegyei és árvái nyugdíjintézetének módosított szabályrendeletét fogadta el a közgyűlés. A gyermekmenhelyi gondozási költségek visszatérítése ügyében hozott határozat után tudomásul vette a közgyűlés, hogy a keresk. miniszter a létesítendő utkaparó nyugdíjalap részére 30000 korona államsegélyt engedélyezett. Ezután a kéményséprési szabályrendelet nyert jóváhagyást s a kéményséprési díjaknak 60%-os felemelését határozták el. A vármegyei kórház tisztviselőinek fizetésfelemelése jóváhagyott s Magyar Város és Községfejlesztő r. t. újabb részvényjegyzésére vonatkozó alispáni határozat is. Jóváhagyta a közgyűlés a tiszolci Sajba nevű erdőrezs fátömegének eladását. Ezután egy pár városi és községi ügy nyert elintézését.

Hírek a gömöri közéletmezés és közellátás világából.

Nincs petroleum. A vármegyei közéletmezési ügyosztály a legtakarékosabb eljárása dacára is abba a szomorú helyzetbe jutott, hogy nincs petroleumja. Az október hóra kiutalt 250 métermázsza petroleumja ugyanis Galicziából lesz szállítandó és semmi remény sincs ahhoz, hogy ez hamarosan megérkezzék. A mai járványos világban, amikor az emberek nagyrésze beteg ágyban fekszik, szomorú jelenség az, hogy sötétben kell átvergődniük a lázas éjszakákat.

Maximális áron alul is lehet venni valamit. A káposzta és hagyma az a két cikk, amely nem törődött a Zöldszékközpont zöld asztalánál megállapított árakkal, de mélyen azok alá szaladt. A rimaszombati vásáron a 40 koronás termelői ár helyett 16—18 koronán kínáltak káposztát és hagymát, pedig egy koronáért vehetünk annyit, amennyi jól esik.

Felhívják a közönség, hogy korpa igényének bejelentése végett folyó hó 28-án hétfőn a városi közéletmezési hivatalban jelentkeznek. Ugyanott és ugyanakkor bejelentendő a juhtartó gazdák konkoly szükséglete is.

A jövő évi gabonárak. A földmi velősügyi miniszter tudatta a törvényhatósággal, hogy a gabona és kukorica ára a jövő évben sem lesz kisebb, mint az idén.

Évi terményszükséglet beszerezhetése. A közéletmezési m. kir. miniszter felhatalmazta az illetékes közéletmezési kormánybiztosokat, hogy olyan helyeken, ahol a lakosság által átvett termények elraktározási, vagy kezelési nehézségek miatt veszélynek vannak kitéve, az eláztatlan lakosság részére az egész évi szükséglet kiutalását is engedélyezhessék. Ez alapon a városi hatóság is kiadhatná a szükségleteket, természetesen azonban csak feltétlenül megbízható egyéneknek s csak a készletek erejéig, aki tehát ily módon óhajtaná beszerezni évi buza szükségletét, nyújtsa be a kassai m. kir. közéletmezési kormánybiztoshoz címzett kérvényét a városi közéletmezési hivatalban ahol megfelelő kérvény minta is kapható. A kérvények benyújtási határideje október 31.

Hírek és vegyesek.

Madár a viharban.

Fáradt madarat kerget a vihar.
Szárnya a sötét felhőbe merül...
Szívét a kétség ezer körömmel
Szaggatja, marja embertelentül

Othona volt a Kárpátok alatt,
Rejtette fészket virágos csalit.
Kis fészke ölen alkonyat ha szállt,
Dallal altatta esőpp magzait.

S virágillattal, gyümölcsessel tele,
Ha rámosolygott a földre a nyár,
Hajnal keltén a barázdá felett
A munka dalát zengte a madár.

Aztán vihar jött... zúgó nagy szelek...
Feszékében roppant meg a föld...
Szerteszaggatva frigyét és határt,
Nemzeteket és országokat ölt...

Oh s nem volt neki elég tág a föld.
Dúlni eljött s a Kárpátok alatt
Leesapott... és a felhőbe dobta
A fészken alvó kicsi madarat...

S most ott kavargó a hideg szőben,
Egy álomvilág romhalma felett...
S szenvedő ajka sírva zokogja:
Oh, hazám, lesz-e még itt kikelet!

Telek A. Sándor.

Szerkesztőségünkől. Gál István lakpuk felelős szerkesztője balatonfüredi tudulésból hazatért és átvette a lap vezetését.

Személyi hír. Szakall Kálmán vezérkari ezredes az olasz frontról folyó hó 22-én szabadságra hazaérkezett. Az ezredes az uton megbetegedett spanyol náthában s Budapesten emiatt meg kellett szakítani utját.

Katonai kinevezés. Népfőlkelő joggyi tisztviselővé kineveztetett dr. Kubinyi Ödön (Rozsnyó) tisztviselőjelölt egy es. és kir. vezérparancsnokság kirendeltségi bírójánál.

Katonai kitüntetések. A 3. osztályú katonai érdemkeresztet kapta a hadiékítménnyel és kardokkal az ellenség előtt tanusított vitéz magatartása elismeréséül a már két signum laudissal kitüntetett Pirnitzer Tibor 23. honvédegyalozredbeli tart. százados, dr. Kármán Aladár né testvéröccse.

Legfelsőbb dicsőéri elismerésben részesült a kardok egyidejű adományozásával Kijowsky János 80. egyalozredbeli tart. főhadnagy.

A koronás arany érdemkeresztet kapta a vitézségi érem szalagján: dr. Jarmatzky Sándor 1. honvédegyalozredbeli tart. főhadnagy.

2. oszt. ezüst vitézségi érmet kapott Burda János népfőlkelő érvezető.

Koronás vas érdemkeresztet kapták a 16-ik népfőlkelő parancsnokságnál: Zóttel Pál és Szopkó István őrmesterek.

Bronz vitézségi érmet kaptak a 16-osoknál: Tóth Gábor tart. honvéd, Simonfi Mihály népt. érvezető, Kovács Mányás és Gajdos János népfőlkélok.

Vas érdemkeresztet kaptak: Dancsok Gábor népfőlkelő és Csurja Márton tart. szakaszvezető.

Allami főfelügyelet. A vallás- és közoktatási miniszter a rimaszombati egyesült prot. főgimnáziumra és a rozsnyói ág. ev. főgimnáziumra nézve az allami főfelügyelet gyakorlásával az 1918—19. tanévre Jurkovich Emil beszercebányai tankerületi kir. főigazgatót bizta meg.

Halálozások. Igaz részvétellel vettük ama megdöbbentő gyász hírt, mely Rösch Frigyest, a Rimamurány—salgótarjáni vasmű részvénytársaság ózdi szakigazgatóját érte, amidőn rajongásig szeretett felesége: Reguly Margit áldozatul esett a spanyol betegségeknek. Mikor szívünkre sujtott ez a gyász hír itt az íróasztaloknál, ahol mindent átfogó érdeklődésünk átváltozott egyetlen emberi érzéssé, a legszomorubbá, a legfájdalmasabbá, részvétünkben tetovázva nézünk magunk elé: micsoda szörnyű sorscsapás ez, mely így megsemmisíthetett hirtelen egy boldog család életét. — Halála mély gyászba borította kiterjedt rokonságát, köztük a vármegyénkben lakó Kolbenheyer családot is, — mindenki, aki csak ősmerte szerette, dődelgette, hiszen maga volt a megtestesült jószág. — Részvétünk egész melegségével vesszük körül a fájdalomtól lesújtott férjet, aki még napokkal ezelőtt nem is sejtette, hogy milyen rettenetes szakítással fogja a sors összetépni az ő életének zavartalan boldogságát. — Felesége tíz napig betegeskedett

a spanyol betegségben, mely után tüdőlobot kapott s folyó hó 20-án este 7 órakor életének 47-ik, legboldogabb házasságának 30-ik évében rövid szenvedés után lehunyta szemét az örök mulandóságra. A leggondosabb ápolással sem lehetett megmenteni az életét. — A megboldogult drága halott földi maradványait október hó 23-án délelőtt 10¹/₂ órakor Ózdon a gyászházánál Túróczy Lajos evangélikus esperes megáldotta, mely után szülőhelyére: Klenócra szállították. A gyászszertartást Klenócson folyó hó 24-én délelőtt 10 órakor Argay György dr., ottani evang. lelkes vezető, aki magasan saárnyaló beszédben méltatta az elhunytat, mely után óriási és őszinte részvét mellett adták át kihűlt tetemét az örök nyugalomnak.

Lapzártakor kapjuk a hírt, hogy Szilárdy Béla sajozentkirályi földbirtokos leánya: Elfevrida, férjezett ifj. br. Wlassich Gyuláné spanyol náthában meghalt.

Braun Sándor helybeli eczetgyárost és kiterjedt családot borított gyászba Braun Gáborné szül. Kohn Betti folyó hó 21-én 80 éves korában városunkban 59 évi boldog házasság és hosszú betegeskedés után bekövetkezett elhunyt. Folyó hó 23-án nagy részvét mellett temették. A koporsó felett Lemberger Izsó rozsnói főrabbi mondott megható beszédet. Az elhunytat férjén kívül gyermekei: Péter Józsefné, Péter Jakabné, Braun Sándor, Braun Márton és dr. Braun Gyula ezredorvos gyászolják kiterjedt rokonsággal.

Lónyi Aladár Koburg hercegi főerdőmérnök, megyebizottsági tag folyó hó 17-én 48 éves korában boldog házassága 16-ik évében Vereskőn elhunyt. Özvegyén: szül. Jurkovich Vilma kívül három gyermeke gyászolja az elhunytat, kinek hűlt tetemeit folyó hó 19-én helyezték örök nyugalomra Vereskőn.

Grünwald Mór budapesti műépítész, a rimaszombati h. é. vasút részvénytársaság igazgatósági tagja, ki mint a Grünwald és Schiffer cég baltagja a vasutépítésnél is tevékeny részt vett, folyó hó 22-én 49 éves korában Budapesten elhunyt. 24-én temették.

Kalocsay Lajos helybeli cigányprimás felesége folyó hó 24-én 48 éves korában elhunyt.

Nagyvölgyi Blandin varrónő 75 éves korában folyó hó 24-én meghalt.

Részvét-köszönet.

Mindazok, akik nagy bánatunkban velünk éreztek, fogadják hálás köszönetünket. Isten óvja, Isten védje őket hasonló csapástól.

Dr. Lusztig és családja.

Köszönetnyilvánítás

Mindazoknak a jó barátoknak, ismerősöknek, akik mélyszéges bánatunkban részvétükkel enyhítették fájdalmunkat s akik a végtisztességtelenség megjelöltek, ez uton fejezi ki halás köszönetét

Rimaszombat, 1918. október 19-én.

a Kríston-család.

Más városban is megtörténik az a pech, hogy a villanygyár felmondja a szolgáltatást és korlátozni kell a világítást. Az emberek panaszkodnak, mindég találnak valakit, akit szidhatnak érte, de végeredményében beletörődnek a változhatatlanba. De más városban van egy kis udvariasság a villanytelepek vezetőiben és mielőtt elkövetkezik a sötétség szomorú pillanata, öt vagy tíz perccel előbb jelzést adnak az embereknek, hogy jó lesz sietni, gyufát keresni és aludni térni. Nálunk ez nem történik meg, pedig talán egy kis járadtsággal meg lehetne ezt is csinálni. (—ár.)

Tanítónői kinevezés. Zsuffa Margit okleveles tanítónő Abaujmegye Aj községben rendes tanítónővé lett megválasztva.

A spanyol nátha terjedése utóbbi napokban engedett s már a városban előfordult megbetegedések száma csökkent. A kórházban a lefolyt héten spanyol náthában elhaltak: Lakatos Jenő 2 éves, Arnberger Vincenz 80-ik egyalozredbeli 23 éves közkatona, Illés Vladimír 25 éves orosz fogoly, Túrós Ambrusné 29 éves uzapanyiti lakos, Králik János 21 éves katona arató munkás, Andreánski Fedor 26 éves orosz hadifogoly; a gyermekmenhelyben elhaltak: Macek István 6 hetes, Fridrich Gyula 3 éves; Nyomorétkotthonban elhalt: Vidra Paula 10 éves; a városban elhalt: Csévák Mihályné 54 éves.

A főgimnázium költőködése. A múlt vasárnap délelőtt adta át a helybeli Vöröskereszt egyesület előkészítése az egy. prot. főgimnázium épületét az igazgatóságnak. Megjelentek a főgimnázium épületében *Samarjay* Jánosné elnöklele alatt *Máriássy* Lászlóné, *Skaball* Andrásné, *Séder* Ida urhölgyek, valamint *Dr. Zehery* István ig. főorvos, *Dr. Kovács* László polg. ármester, *Marton* István gondnok mint jegyző, továbbá a főgimnázium részéről *Loysch* Ödön igazgató, *Kerekes* Dezső pénztáros és *Horváth* Zoltán tápintézet-i gondnok. *Samarjay* Jánosné elnöknek meghatározott szavakkal adta elő a 4 éven át jótékonyan működő Vöröskereszt kórház felosztását s az épületet eredeti rendeltetésének átadta. *Loysch* Ödön igazgató szép beszédben hangsúlyozva azt az erkölcsi értéket, amit a főgimnázium épülete a sebesültek és betegek ápolásával nyert, megköszönte a Vöröskereszt egyesület elnökségének, hogy az épületet a mai viszonyokhoz mértén rendbehozta. Így az épület újra a tanítás céljaira szolgál s a lefolyt héten a helybeli mentélep szekerei a parancsnokság sziveségéből átszállították a főgimnázium és a tápintézet butorozatát és felszerelését a leányiskolából a főgimn. épületébe, ahol az előző évek a járványszünet után megkezdődnek.

A tanítás elhalasztása. A rimaszombati egy. prot. főgimnáziumban, az állami polgári és elemi iskolákban, valamint az iparos tanonciskolában hatósági intézkedés folytán a tanítás megkezdését nov. 4-ig elhalasztották.

Nyugtázás. Forgácsfalvi körjegyző gyűjtésből 59 kor. t. juttatott a rimaszombati Vöröskereszt Egyesület céljaira, melynek vételét hála-köszönettel nyugtatja az *Elnökség.*

Felhívás. Halottak napja közeledik! Már átölelve virággal díszítik a rimaszombati sírkert minden hantját, mióta a világháború kitört. És mindannyiszor a kegyelet, tisztelt és szeretet virággal elborították azon hősök sírjait is, kik itt városunk szentelt földjében alusszák örök álmukat, messze hazájuktól, messze szeretleiktől. Hogy ez alkalommal is leróhassuk drága halottaikkal szemben, kik értünk haltak, a kegyelet virágot adják, a rimaszombati Vöröskereszt egyesület felkéri a város közönségét, hogy az e szent célra szánt virágjait *október 31-éig délutánján a főgimnázium udvari épületébe* szolgáltatassa be, ahol a hősi sírok díszítésére vállalkozó helybizottság azokat átveszi. *Hazafias közönséggel:*

A rimaszombati Vöröskereszt Egyesület Elnöksége.

Hozzórúmegváltás címén a *Kristoncsalád* a következő összeget adta át a szerkesztőségnek: Az elaggott hivatalnokok „nyugdíj egyesület” javára 20 koronát, vak katonák javára 20 koronát, rimaszombati nyomorék gyermekek részére 20 koronát. Rendeltetési helyükre juttattuk.

Rendőri krónika.

Levél a szerkesztőhöz és a „rendőri krónikák.” „Kedves Barátom!”

Szíves felhívásra, hogy b. lapodban a közérdeket érintő rendőrhatalmi eseményeket és fontosabb rendelkezéseket leközöljem, megtiszteltetésnek véve, sietek annak eleget tenni. — Sajnos, nagymérvű elfoglaltságom miatt az utóbbi időtől, hogy elváltam szerepemnek teljes odaadással feleljek meg. de légy meggyőződve, hogy erőmhöz képest Téged és b. lapodat a régi, hűségess „Gömör-Kishont”-ot tehetségemhez mértén támogatni fogom.

Azt hiszem nem sok dolgom lesz! Mert hiszen — csakis — hullott akézfalevélből borított kicsi városkánkban történt eseményeket hozhatom a közönség számára s tudjuk azt, hogy Rimaszombat becsületes népe nem követ el világra szóló bűncselekményt. Itt csupán kicsi szabálytalanságokról lehet írni. No meg azután — tudod — a komolyabb dolgok néha a nyomozat érdekében sem kerülhetnek a nagy nyilvánosság elé.

Nyisd meg tehát a „Rendőri krónika” rovatot Isten segítségével szerencsésen, melyet a személy és a közbiztonsági, katonai és általában véve a közérdeket érintő dolgokkal akarok megtölteni, adott esetekben pedig szí-

goruan *pellengérré* állítva a már méltó büntetést elért háborús híveinket és áldozatokat, hátha a közvélemény ítélete nagyobb büntetés lesz rájuk nézve, mint az elzárás és súlyos pénzbüntetés.

Remélem és meg vagyok győződve, hogy a nagyközönség munkatársammá szorgodik és könnyen fog dolgomon s nem ad okot arra, hogy a „Gömör-Kishont” „Rendőri krónikája” nagy helyet foglaljon el a lap hasábjain. Tehát Isten nevében!

Igaz híved:
„Rendőr.”

Orosz foglyok garázdálkodása. F. hó 22-én éjjel a m. á. v. pályaudvaron a vasúti kocsiokban levő hagymát nagyobb mennyiségben 2 orosz hadifogoly megdézsmálta. A rendőrség a tetteseket őrizetbe vette.

Razzia a románok edények birtoklásában. Az országos vásár alkalmával az Erzsébet téren románok edények jóval a maximális áron felül árusítottak. Ezen körülmény dr. *Kovács* polgármesternek bejelentett, kinek felhívására *Szentmiklóssy* r. kapitány egy hatósági közeg jelenlétében az edényeket eladatta. Persze az eladást eszközöző hatósági közegnek nem sok idejébe került a fáradság, mert a vásári közönség felhasználva a kedvező alkalmat, olcsón és rövid idő alatt jutott románok edényhez.

Podgyász vizsgálatok. A m. kir. közlekedési miniszter által a vasúti podgyász vizsgálat eszközözésével megbízott *Csizy* r. biztossal napról-napra számos feladata akad, mivel még mindig vannak emberek, akik vagy rossz szándékból akarnak élelmi és közszükségleti cikkeket kicsempészni, vagy pedig tudatlanságból teszik ki magukat a kellemetlen ségnek. Az elmúlt héten is nem volt az a nap, hogy nagyobb mennyiségű élelmiszert, talpat, bört el ne kobozott volna s ezen kívül természetesen a kihágási büntetés nem fog elmaradni.

Kincstári ruházat jogtalan vásárlása. *Boschánsky* detektív f. hó 23-án este *Dabucsák* János helybeli gazdasági béresnél majdnem 3 láda kincstári ruházatot foglalt le, melyek részben lopott, részben pedig tiltott úton jutottak birtokába. Méltó megbüntetésére véget a kir. bíróságnak adott át.

Éjjeli pillangók. Esténként a város különböző helyein észertan olyan cselédleányokat látunk, akiknek nem volt elég idejük vasárnap délután a hádezerrel való ismeretségüket lebonyolítani. Konyha hiesonok lebonyolításának ehhez a módjéhez csak annyiban van szavunk, amennyiben abból az amugy sem teljesen kifogástalan közegészségügyi állapotainak javulását reméljük, hanem ellenkezőleg, annak fokozott hanyatlását következtetjük. Éppen ezért nagyon kíváncsiak tartjuk, hogy a rendőrség ne álljon meg a kezdő lépésnél, hanem fokozott ügybuzgalommal folytassa a razzákat tovább s mindenesetre terjessze ki azokat a zugkávéházakra is, ahol a mosogató és egyéb hölgyikék meleg fogadtatásra, otthonra találhatnak s amely kávéházak a közérdekeseknek díszére épen nem válnak. — Erre vonatkozólag a rendőrségtől következő közleményt vesszük:

„Dacára a szigorú rendőrhatalmi intézkedések, egyes cselédok este 9 órakor és 9 órán túl az utcán csavarognak és polgári s katonai egyenekkel a kapuk előtt enyelegnek. Ugy látjuk a rendőrség eddigi intézkedése meddő maradt, éppen ezért *Fábry* Zoltán városunk rendőrkapitánya radikális rendelkezést adott a rendőrközönségnek a cselédok ellenőrzésére. Amely cseléd este 9 órakor az utcán találhatik s magát igazolni nem tudja, kiméletlenül a rendőrségre lesz előállítva s őrizetbe véve addig, míg elene a rendelkezésben előírt eljárás le nem folytatódik a hatósági orvos közbenjöttével. Azt hisszük, hogy a cselédok őrizetbevétele a cselédirtó gazdaságoknak is kellemetlen volna, mert hisz a cselédok éjjel is lehet szükség, de különösen reggel. Felhívjuk tehát a gazdáknak figyelmét, hogy kapukat már a nagyon és közbiztonság érdekében is 9 órakor csukják be s cselédeiket ne engedjék az utcán csavarogni. De ha mégis este 9 órán túl dolga van a cselédnek a városban, adjanak neki igazolványt, mert különben nem lesz, aki a reggeli teendőket elvégezze.”

Betöréses lopás. F. hó 19-én éjjel ismeretlen tettes dr. *Cziner* Miksa ügyvéd Kosuth utcai lakásába a folyosó nyitva hagyott ablakán behatolt s a folyosón levő szekrényt a rajta levő kulccsal kinyitva *Zajt* Katalin nevelő ruháit és ékszereit mintegy 5—6000 kor. értékben ellopta. A rendőrség erélyesen nyomoz s a gyanúsított a rendőrségen előzetes letartóztatásban van.

Razzia. Rendőrségünk f. hó 20-án a katonai rendőrséggel karöltve, általános razziat tartott, mely alkalommal több egyént, kiknek okmányai nem voltak rendben, őrizetbe vett.

Vásári zsebmetszők és tolvajok. *Boschánsky* detektívnek f. hó 21-én az országos vásár alkalmával 3 közismert borsodi zsebmetszőt sikerült elfognia, épen midőn egy 4000 koronás áldozatot skartak kifosztani, miáltal a büntetés elkövetését megakadályozta. — Ugyancsak ez alkalommal 3 vásári tolvaj is a rendőrség kezébe került.

A katonai ügyosztály köréből.

Katonák szabadságolása. A kassai honvédkerületi parancsnokság táviratban értesítette a rendőrkapitányi hivatalt, mint a katonai ügyosztályt, hogy a vasúti közlekedés csökkenése miatt azoknak a katonáknak, akiknek szabadsága október 19-től október 30-ig jár le, szabadságát meghosszabbították. Azok a katonák, akiknek szabadságolási helye Trol, Krajna, Karinthia, Velence, Isztria, Görz-Gradiska és a Dunától délre fekvő országok, öt napi, azok a katonák, akiknek szabadságolási helye Salzburg, Alsó és Felső Ausztria, Stájerország, Cseh és Morvaország, tíz napi szabadságmeghosszabbítást kapnak. A többi országokból és Ausztria-Magyarországból más részekből, továbbá Románia, Ukrajna és a lengyel katonai főkormányzóhoz tartozó területéről szabadságot katonák szabadságát husz napi hosszabbították meg. Azok a katonák, akiket a német nyugati harcmezéről szabadságot és akiknek október 28-án kellett volna bevonulniuk, tíznapos napi szabadságmeghosszabbítást kapnak. Ez utóbbi szabadságmeghosszabbítás azonban tisztékra nem vonatkozik.

Fogorvosi rendelés.

T. Cz. Van szerencsém értesíteni, hogy f. évi **T. Cz. október hó 4-től (Rimaszombatban, Kohéry-utca 32-ik sz. alatt) pontok és szombaton fogorvosi rendelést tartok.** Készítek fogkoronákat, rágásra alkalmas fogakat, fogtöméseket, foghúzást érzéstelenítéssel és a fogorvosi szakmába vágó összes munkákat. Állandó lakásom Losonc, Sükegy-utca 4. szám.

Tisztelettel:
5-20 **dr. Aczél Sándor,** fogorvos.

Meghívó.

A Gömörmegyei Mezőgazdasági Részv.-t. 1918. évi november hó 5-ik napján délelőtt 10 órakor a Gömörvármegyei Gazdasági Egyesület helyiségében tartja alakuló közgyűlését,

amelyre a t. részvény alírókat tisztelettel meghívják az **Alapítók.**

Czipőfelsőrészeket készít

legdivatosabb szabás szerint és legolcsóbb árban: **Nagy Emil, Szijjártó-u. 44. sz. alatt.**

Eladó uri lakás.

Feleden egy öt szobás uri lakás teljes confartal eladó. Értékezni **Hunyady-utca 15. szám** alatt lehet.

Eladó ház.

A **Losonci-u. 56. szám** alatt magános tágas belsőlegén épült 2 szoba, konyha, kamra, pincze helyiségből álló lakház istállósával és melléképületekkel örök áron eladó. — Tájékoztást a **kiadóhivatal** nyújt.